

9.9.2019

Viite: lausuntopyyntö (1213/06.02/2018) Suomen susikannan hoitosuunnitelmasta

Lausunto Maa- ja metsätalousministeriön luonnoksesta susikannan hoitosuunnitelmaksi

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta Suomen susikannan hoitosuunnitelmaksi. Hoitosuunnitelman on tarkoitus olla Suomen susikannan ja suteen liittyvien konfliktien hallinnan työkalu ja keskeinen väline susipoliittikan toteuttamisessa.

Luke esittää muutospyyntöinä, korjauksina ja huomioina seuraavaa.

Johdannossa (s. 9): ”Juuri valmistuneen väitöskirjan mukaan...” tulee korjata muotoon **”Suomessa tehdyn tutkimuksen mukaan...”**. Viitteeksi kyseiseen lauseeseen tulee korjata alkuperäisjulkaisu: **Suutarinen, J. & Kojola, I. 2017: Poaching regulates legally hunted Finland’s wolf population. – Biological Conservation 215: 11-18.**

Johdannossa (s. 9): ” Samaisen väitöskirjan mukaan susien laillisella metsästyksellä on vähentävää vaikutusta susien laittoman tappamiseen.” tulee korjata muotoon **”Tuoreen väitöskirjan mukaan susien laillisella metsästyksellä on vähentävää vaikutusta susien laittomaan tappamiseen.”**

Kpl 2.1.2.

Luke esittää että luonnoksessa oleva lause ” Luonnonvarakeskus tuottaa vuosittain arvion susien laittoman tappamisen tasosta osana kokonaisuolleisuutta.” muutetaan muotoon **”Luonnonvarakeskus tuottaa vuosittain arvion susien laittoman tappamisen suuruusluokasta kannanarvioinnin yhteydessä.”**

Luke esittää, että luonnoksessa oleva lause” Luonnonvarakeskus tuottaa alueellisen ja ajallisen skenaariomallin valvontaprojektien kohdentamiseksi” muutetaan muotoon **”Käynnistyvässä LIFE hankkeessa Luonnonvarakeskus tuottaa työkaluja erävalvonnan toiminnan tukemiseksi.”**

Kpl 2.2.1.

Luke esittää että toimenpiteissä esitetty lause ”Luonnonvarakeskus selvittää mahdollisuuden pantatiedon hyödyntämiseen kohdennetun varoitusjärjestelmän laittomaksi karja- ja lammastilallisille kesäaikaisten vahinkojen ehkäisemiseksi.” **poistetaan kokonaan.** Perusteluna tälle on, että nykyinen pannoitusten määrä (pannoitettujen susien määrä) ei mahdollista toimivan varoitusjärjestelmän rakentamista panta-eläimistä saatavan tiedon varaan. Kyseisenlainen varoitusjärjestelmä edellyttäisi aidosti toimiakseen kaikkien alueen susien olevan varustettuja pannalla. Lisäksi se edellyttäisi sitä, että teknisesti voitaisiin varmistaa pannoista saatavan paikannustiedon välitön ja varma siirtyminen hälytysjärjestelmään. Nykyisin käytössä olevat GPS-pannat eivät lähetä reaaliaikaista tietoa vaan ne välittävät paikannustiedon 6 paikannuksen paketeissa eli kuuden tunnin välein Iridium-satelliitin välityksellä. Lähetysvarmuus kullakin ohjelmoidulla kellonlyömällä tällaiselle paketille on ollut analyysin perusteella keskimäärin 23 %. Reaaliaikainen tiedonlähetys taas tyhjentäisi pannan akun erittäin lyhyessä ajassa. Teknisesti nykyiset pannat (jotka kuitenkin ovat parasta käytettävissä

olevaa pantateknologiaa) eivät siten mahdollista luotettavan varoitusjärjestelmän rakentamista niiden lähettämän tiedon varaan.

Sen sijaan muun tyyppisen teknologian varaan toteutettuja hälytysjärjestelmiä on testattu ja käytetty muualla Euroopassa. Näiden läpikäyminen ja soveltuvuuden arviointi Suomen olosuhteisiin tullaan tekemään syksyllä käynnistyvän LIFE-hankkeen myötä Luonnonvarakeskuksen johdolla.

Kpl 2.2.3.

Luke esittää, että luonnoksessa oleva lauseet ”Luonnonvarakeskus julkaisee susien GPS-paikannustietoa internet-palvelussaan elokuun puolesta välistä seuraavan vuoden helmikuun loppuun. Pannoitettujen susien GPS-paikannustietoa tuotetaan ja julkistetaan mahdollisimman pienellä viiveellä teknologian ja lainsäädännön mahdollistamissa rajoissa.” muutetaan siten, että sanamuoto ”julkaisee” korjataan muotoon ”**jatkaa ... julkaisemista**”. Sillä näin toimitaan jo nyt, joten tätä ei voida mainita toimenpiteissä siten, että syntyy mielikuva uudesta toimenpiteestä.

Kpl 2.2.4.

Luonnoksessa oleva kappale ”Metsästyskoirien käyttäjien tukemiseksi susien GPS-pannoituksia on tarpeen jatkaa, TASSU-järjestelmän havainnointia kehittää ja eläinten liikkeistä tiedottaa metsästyskoiratoimintaa palvelevalla tavalla. Akkuteknologian kehittyessä GPS-pantojen paikannustiheyttä voidaan nykyisestä (6 tuntia) kasvattaa, jolloin mahdollisuudet estää mahdollinen vahinko kasvavat. Mikäli samassa laumassa on pannoitettuna useampia susia, voidaan pantojen lähetykset ajoittaa eri aikaan, jolloin lauman paikannuksia tulee useampia, mikäli lauma liikkuu yhdessä.”

Luke esittää, että kappale korvataan seuraavalla ” **Tutkimuslähtökohtaisia susien GPS-pannoituksia on tarpeen jatkaa myös koiravahinkojen ennaltaehkäisemiseksi ja TASSU-järjestelmän havainnointia kehittää. Pannoitettujen susien GPS-paikannustietoa tuotetaan ja julkistetaan mahdollisimman pienellä viiveellä teknologian ja lainsäädännön mahdollistamissa rajoissa.**”

Kpl. 2.3.1.

Luonnoksen numeroitu s. 26: ”Pantaseurantatietoa ei julkaista susien pesiessä tai pentujen ollessa pieniä”. Pantaseurantatietoja ei voida julkaista, koska uhanalaisen eläimen pesimäpaikkoja ei voi Luonnonsuojelulain perusteella julkistaa. Esitämme että lause muokataan muotoon: ”**Pantaseurantatietoa ei voida julkaista lisääntymiskaudelta, susien pesiessä tai pentujen ollessa pieniä**”.

Riistakameroiden tuottaman materiaalin käyttämisestä: S. 26 alareunan viimeisen kappaleen viimeiseksi lauseeksi ehdotetaan lisättäväksi ”**Kannustamista kuvien toimittamiseen suurpetotutkimukselle olisi tarpeen tehostaa Suomen riistakeskuksen toimesta.**”

Luonnoksen numeroitu s. 27: ”Mallin mukaan susikanta on loppuvuodesta noin 50 prosenttia suurempi kuin se oli maaliskuussa, mikä johtuu pääasiassa keväällä syntyneistä pennuista.” Kyseinen lause kaipaa tarkentamista ja sellaisenaan yksinkertaistaa tilannetta liikaa. Luke ehdottaa että lause muutetaan muotoon ”**Mallin mukaan susikanta voi loppusyksystä olla noin 50 prosenttia suurempi kuin se oli edeltävässä maaliskuussa. Kasvu johtuu pääasiassa keväällä syntyneistä pennuista, mutta riippuu myös**

vaeltajien suhteellisesta osuudesta koko susikannassa. Kyseinen malli kuvaa tilannetta, jossa elinympäristön määrä ei ole susikantaa rajoittava tekijä.”

Luonnoksen numeroitu s. 29: ”Epäluottamuksen taustat olisikin syytä purkaa auki, jotta luottamusta voisi alkaa jatkossa parantaa.”. Eri toimijat ovat tehneet monia toimenpiteitä, jotta luottamus metsästäjien/kansalaisten ja riistahallinnon/tutkimuksen välillä paranisi, luottamusta ei siis nyt vasta aleta parantamaan. Ehdotamme että lause muutetaan muotoon: **”Epäluottamuksen taustat olisikin syytä purkaa auki, jotta luottamusta voidaan jatkossa parantaa.”**

- Suurpetohenkilöiden palautetilaisuuksia on kerrottu eri sanoin kahdessa erillisessä kappaleessa luonnoksen numeroidulla s. 30. Kappaleen ”käytäntönä on ollut...” voi poistaa ja lisätä ”Myös jatkossa Suomen Riistakeskus...” alkavaan kappaleeseen että **”palautetilaisuuksiin osallistumisella kolmen vuoden syklistä pyritään takaamaan alueiden tasapuolinen kohtelu.”** (Lukien henkilöresurssien riittävyyden lisäksi).

Yhtenäisyyden vuoksi Luke esittää, että lause ” Hirvenmetsästyksen järjestämisen jatkuvuus on turvattava myös vahvoilla suurpetoalueilla.” muutetaan muotoon **”Hirvenmetsästyksen järjestämisen jatkuvuus turvataan myös vahvoilla suurpetoalueilla.”**

- Luonnoksen numeroitu s. 45 ”Epäillyt luonnossa esiintyvät koirasudet varmistetaan yksilön DNA-analyysien perusteella ja tapetaan Suomen riistakeskuksen myöntämällä luvalla.”. Dna-analyysien perusteella todetut koirasusitapaukset tapetaan (ei siis epäiltyjä koirasusia), jolloin lauseen voisi muuttaa esim. muotoon: **”Epäillyt luonnossa esiintyvät koirasudet varmistetaan yksilön DNA-analyysien perusteella, ja todetut koirasudet poistetaan Suomen riistakeskuksen valvonnassa sen myöntämällä luvalla.”**

- S.46. Kerättyjä DNA-näytteitä verrataan vertailuaineistoon, jossa on susien lisäksi näytteitä koirista ja koirasusista.

Kpl 2.3.1.

Luke pyytää lisäämään viimeiseen kappaleeseen, joka päättyy lauseeseen ” Kansalaisilla on mahdollisuus myös jakaa mahdollisia kuvia suurpedoista Skandobsovelluksessa.” vielä loppuun lauseen: **” Luonnonvarakeskus ja Suomen riistakeskus selvittävät edellytykset vastaavan tapaiseen kansalaishavaintojen hyödyntämiseen suurpetoyhdyshenkilöiden työn tukena.”**

Luke pyytää lisäämään lauseiden ” Riistakameroiden yleistymisen myötä entistä ajankohtaisemmaksi on tullut riistakamerakuvien tuottaman aineisto. Nämä havainnot voivat tuottaa arvokasta lisätietoa esimerkiksi lauman lisääntyvyydestä, vähimmäismäärästä ja terveydentilasta.” jälkeen lauseen ”

Kpl 2.4.

”Luonnonvarakeskus julkaisee kanta-arvion yhteydessä yhteenvedon TASSU järjestelmän tiedoista sekä muusta aineistosta, johon kanta-arvio perustuu”. Näin toimitaan jo nyt. Sanamuoto ”julkaisee” pyydetään muuttamaan muotoon **”jatkaa ... julkaisemista”**.

Kpl 2.6.1.

Toimenpiteet: Luke esittää että lause ” Suurpetojen vaikutusalueilla turvataan hirvieläinten metsästys ja hirvieläinkantojen hoidon kestävyys ottamalla suurpetojen vaikutus huomioon hirvieläinkantojen metsästyksen suunnittelussa ja alueellisesta tavoitteenasettelussa.” muutetaan muotoon ” **Suurpetojen vaikutusalueilla turvataan hirvieläinten metsästys ja hirvieläinkantojen hoidon kestävyys ottamalla huomioon suurpetojen vaikutus hirvieläimiin ja hirvieläinten vaikutus suurpetoihin hirvieläinkantojen metsästyksen suunnittelussa ja alueellisesta tavoitteenasettelussa.**”

Luke esittää että lause ” Luonnonvarakeskus tuottaa tietoa monilajisen kannanhoidon perustaksi. Tarkoittaen suurpetojen ja sorkkaeläinten välistä sekä lajiryhmien sisäistä vuorovaikutusta.” muutetaan muotoon ” **Luonnonvarakeskus tuottaa tietoa monilajisen kannanhoidon perustaksi, erityisesti koskien suurpetojen ja sorkkaeläinten välistä sekä lajiryhmien sisäistä vuorovaikutusta sekä muista kantoihin merkittävästi vaikuttavista tekijöistä.**”

Kpl 3.3.

Kappaleessa ”Villikoirat ja koirasudet luonnossa” (s.52) tekstissä todetaan, että ”Erityistapauksissa yksilö voidaan tunnistaa risteymäksi myös morfologisten ominaisuuksien perusteella.” Tämä vaatii tarkennusta, jos jää hoitosuunnitelman tekstiin. Mitä ovat ne morfologiset ominaisuudet joilla tunnistus voidaan varmasti tehdä ilman DNA-analyysi? Tämä lause on myös ristiriidassa aikaisemmin tekstissä todetun kanssa (risteymiä ei voida yleensä varmuudella tunnistaa morfologian perusteella), ja lause on ristiriidassa myös aikaisemmin toimenpiteissä todetun kanssa ”...koirasusitapaukset varmistetaan yksilön DNA-analyysien perusteella”.

Luonnoksen numeroitu sivu 44: ”Suomen susikannan seurannassa otetaan käyttöön suden ulostenäytteiden DNA-analyysit.” DNA-analyysit ovat olleet käytössä vuodesta 2015 ja käyttöä on laajennettu vuodesta 2017 alkaen. Luke esittää, että tekstistä ”otetaan käyttöön” muutetaan muotoon ”**käytetään... DNA-analysointia**”.

Kpl 3.4.

Luke esittää, että lause ” Tartunnan pääasiallisia levittäjiä ovat luonnonvaraiset petoeläimet kuten kettu, supikoira, susi ja mäyrä sekä kotieläimistä” muutetaan muotoon ” **Tartunnan pääasiallisia levittäjiä* ovat luonnonvaraisista petoeläimistä kettu ja supikoira sekä kotieläimistä...**”. Mäyrä ei missään päin maailmaa tai esiintymisalueitaan kuulu rabioksen pääasiallisiin levittäjiin (*vectors*). Susi ei myöskään kuulu pääasiallisiin levittäjiin, vaikka joillakin alueilla levittää tautia. Jotta lause voisi sisältää maininnan sudesta, pitäisi sana ”pääasiallisiin” poistaa. Silloinkaan mäyrä ei kuuluisi listaan, sillä se ei ole levittäjä vaan lajana tautiin sairastuva sivullinen (*victim*).

Tähän kohtaan* lisättäväksi viitteet:

Holmala, K. & Kauhala, K. 2006: Ecology of wildlife rabies in Europe. – Mammal Review, 36 (1), 17-36.

Kauhala, K. & Holmala, K. 2006: Contact rate and risk of rabies spread between medium-sized carnivores in southeast Finland. – Annales Zoologici Fennici, 43, 348-357.

Luonnoksen numeroitu s. 48. Luke pyytää muuttamaan lauseet ”Susikannan seurannassa tullaan käyttämään ulosteiden DNA-analyysijä. Samalla tulee selvittää mahdollisuudet ja

tarpeet sairauksien ja tautien seurantaan kerätyistä näytteistä.” muotoon ” **Susikannan seurannassa kerätään susien ulosteita DNA-analysejä varten. Luonnonvarakeskus selvittää mahdollisuuksia sairauksien ja tautien seurantaan ko. näytteistä.**”

Yleisesti

Kannanhoitosuunnitelmassa on luonnosteltu useita tilaisuuksia, jotka edellyttävät työpanosta myös Lukelta. Osa näistä olisi ilmeisesti myös uusia, kuitenkin osin jäi epäselväksi, mitkä olivat uusia tilaisuuksia ja mitä jo nyt vakiintuneita tilaisuuksia on luonnoksessa vain kutsuttu eri nimillä. On tarpeen yhtenäistää kannanhoitosuunnitelman tekstiä niin, että samasta tilaisuudesta käytetään hoitosuunnitelmassa aina samaa nimeä. Selkeyttämisen vuoksi Luke pyytää tarkentamaan tilaisuuksien nimityksiä yhtenäiseen terminologiaan.

Esimerkiksi:

- Hoitosuunnitelmassa mainitaan, että suurpetoyhdyshenkilöille järjestetään ”palautetilaisuuksia”, ”palaute- ja kehittämistilaisuuksia” ja ”jatkokoulutus- ja kehittämistilaisuuksia”. Nämä ovat tilaisuuksia, joita jo toteutetaan, ja joihin Luke osallistuu lukuisiin vuositason ja toimittaa kaikkiin vuosittain päivitettyä koulutus- ja palautemateriaalia. On tarpeen täsmentää terminologiaa kauttaaltaan tekstissä ja tarkentaa onko kyse samoista tilaisuuksista vai eri tilaisuuksista. Luke ehdottaa että tekstissä käytettäisiin kauttaaltaan ”**koulutustilaisuus**” termiä kuvaamaan uusien petoyhdyshenkilöiden aloittamiseen liittyvää koulutusta, ”**palaute- ja kehittämistilaisuus**” termiä kuvaamaan jo toimivien petoyhdyshenkilöiden toimintaan ja palautteeseen liittyviin tilaisuuksiin sisältäen tekstissä viitatu jatkokoulutukset.

Petoyhdyshenkilöiden koulutus- ja palautetilaisuuksiin on sovittu kolmen vuoden syklissä tapahtuva alueiden kierto Suomen Riistakeskuksen kanssa. Uusien DNA-keräysalueiden koulutustilaisuudet ovat tähän asti olleet Luken vastuulla ja ne on järjestetty yhdessä Suomen riistakeskuksen kanssa. Alkavassa Luken koordinoimassa **LIFE-hankkeessa** on lukuisia kehittämistoimenpiteitä, joita kohdennetaan erityisesti suurpetoyhdyshenkilöiden verkostoon, mm. koulutussisältöihin ja toiminnan tukemiseen.

- Osallistuminen MMM:n järjestämiin sidosryhmätalaisuuksiin, joissa käsitellään mm. yhteiskunnallista katsausta. Tarkoitetaanko tällä ylimaakunnallisia tilaisuuksia vai maakunnallisia tilaisuuksia, tarvitsee selventää tekstissä.
- Osallistuminen valtakunnallisiin teemakohtaisiin työpajoihin. Tekstissä jää epäselväksi, tarkoitetaanko tällä jo muutaman kerran järjestettyä Susi-foorumitoiminnan vakiinnuttamista?
- Susifoorumi mainitaan toisaalla tekstissä, mutta jää epäselväksi tarkoitetaanko tällä samaa kuin ”valtakunnallinen teemakohtainen työpaja”.
- Osallistuminen ylimaakunnallisiin, alueellisten riistaneuvostojen tilaisuuksiin (useita tilaisuuksia). Tämä toiminta on käynnistetty (MMM aloitti) jo vuodesta 2019. Muotoilua olisi tarpeen tarkentaa tekstiin niin, että sitä ei esitetä aivan uutena toimenpiteenä, vaan kokeillun toimintatavan jatkamisena.

Yksikönjohtajan sij. Harri Huhta

Lausunnon vastuuvastavalmistelijä: erikoistutkija Katja Holmala, Luonnonvarakeskus, Luonnonvarat - yksikkö